

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Első félév.

Kolozsvár, Aprilis 2kán, 1840.

I. f. szám

Tartalom: A' zilahi ev. ref. iskoláról, (Szabó István) 105. l. Felőlet a' N. Társalkodó' ez évi 89 — 92. és 98, 99. lapjain lévő felszólításra és észrevételekre, 107. l. Donna Concha, (K. M.) 108. l. Csalódás, (Medgyes Lajos) 111. l. Literatúrai Jelentés, (Szerkesztőség) 112. lap.

A' zilahi ev. ref. iskoláról.

Az olly keblűekre nézve, kik a' tudományok' jótékony hatásukat mélyen érezvén, a' közértelmesség' terjedésén, 's iskolák' emelkedésökön örvendenek, édes élvezet, ha azokat alaptőkéjek' nevedkedtével, mind inkább virágozandani reménylhetik. Illy édes öröme volt a' zilahi ev. ref. gymnasiumnak f. év' télutójának 29kén, midőn abrudbányai tekintetes Rediger Károly úr, néhai kedves nőjének Zilahon született Tömösvári Therez asszonymnak, emlékéit örökítendő, azon pénzösszeséget, mellyet a' néhaiak végtilszteletére szánt, 200 kétszáz pengő forintokban, a' fennirt gymnasiumnak alaptőkéjé' nevelésére ajándékozta, melly jótett a' néhaiak emlékezetét mind addig híven őrzendi, mig a' gondviselés az irt gymnasiumnak mostani állásabani életet ígért. Nyugodjanak csendeszen a' más életre szenderültök hamvai!

Ez alkalommal szabadságot vesz a' közlő magának, a' zilahi ref. gymnasiumról néhány történeti és statistikai adatokat köztudomásítani.

1640 körül kezdődvén, mint kebelbeli iskola, egy rendszerint a' kolozsvári collegiumból nyert rector, 's általa formált alsóbb tanítók által neveltettek benne a' helybeli és vidéki gyermekek a' logica classisig, mellyet végezvén, más tanuló műhelyekben folytatták tanulási pályájokat. 1800 körül a' helybeli ref. ekklezsia azon must kapére, mellyet eddig a' rectornak fizetett, pro-

fessort választván, és melléje egy rectori, v. segéd professori fizetést is az iskola' alaptőkéjéből, a' főconsistorium' segítségével, kicsinálván, valamivel szélesebb mező nyilt a' tudományok' tanulhatásokra, úgy hogy a' rector a' rhetoricát és poëticát-tanítván, az ifjak töle deákoknak vétettek be, 's két évig, naponként egy órán a' rectortól, három órán a' professortól a' deák, német és görög nyelvekben, algebrában, geometriában, logicában, psychológiában 's római historiában nyertek tanítást, 's magok tanították felső syntacticán kezdve az alsóbb classisokat, egész 1855ig, úgy hogy a' tudósító maga is ezen gymnasiumban deákoskodván, elmentekor fejében vitte innen Róma' historiáját; a' latin nyelven irt könyvek' olvashatását; a' német nyelvből Márton József' grammaticájának reguláját; 's a' gyakorlásokat; a' görög nyelvből Márton István' grammaticájának reguláját, 's 8 aesopusi mesét; az algebrát; a' geometriából a' planimetriát; logicát; psychológiát. 1855-ban a' b. Vesselényi urak közösen még egy professori cathedrát alapítván, ez által egyfelől négy évre maradhatván itt a' deákok, nem csak számuk szaporodott meg, hanem a' gyermekek' tanítóji is érettebb, és tudományosb deák ifjakból telhettek ki; másfelől pedig több tudományok adattak elé. u. m. 3 éven keresztül mindennap egy órán latin nyelv; világ és hazahistoria, az első két év alatt egyegy, a' másik egy év alatt egy órán; algebra, geometria, tri-

gonometria, geographia és statistica, theoretica és practica philosophia, psychologia 's paedagogia és philosophia' históriája, popularis theologia, 's naponként minden deáknak egy órán német nyelv, úgy hogy a' tudósító ide jöttekor több olly ifjakat talált, kik nem csak latin, de német könyveket is olvastak ön erejökön. Illy módon a' bizalom már 1810 óta mind inkább nővén az iskolához, a' zilahi népes magyar vidékben lakó szülők a' zilahi iskolában kezdték neveltetni gyermekeiket, mellynek következésében volt itt:

Poëta, rhetor, felső, alsó syntaxista: vidéki, zilahi

az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	80	—	32.
az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	98	—	13.
az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	87	—	12.
az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	98	—	16.
az 18 $\frac{3}{4}$ dik iskolai év' kezdetén		102	—	18.
Summa: 465 — 91.				

Volt deák, poëta, rhetor, felső, alsó syntaxis-ta, grammataista conjugista

az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	112	—	32.
az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	121	—	31.
az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	125	—	33.
az 183 $\frac{1}{2}$ dik iskolai évben	- -	145	—	31.
az 18 $\frac{3}{4}$ dik iskolai év' elején		144	—	40.
Summa: 647 — 167.				

1815 körül a' gymnasiumnak addigi épülete bomladozni kezdvén, az iskolai előljáróság azt visszaadta az ekklézsiának, 's ámbár, kitűrrő fáradozásnál, 's isten kísértéssel határos jó reményénél egyéb építési tőkéje nem vala, még is egy nagy gymnasiumi épületnek tette le alapját; 's a' jó remény, ha lassan is, beteljesedett: mert 1816—1837ig a' gymnasium mostani emeletes épülete 's egy professori lak a' kegyes jóltévőktől begyűlt pénzből nem csak felépült, de a' telkek is mind az illy módon gyűlt pénz-

tőkéből vásároltattak. Gyűlt be az irt idő alatt az építésre öszvesen 51,703 v. r. forint; a' mi következő forrásokból szivárgott egybe:

Oskola' régibb tőkéjéből	5791 fr.
Magánosok' ajándékiból	11,893 „
Supplicatiokból	6578 „
Közép Szólnok vármegye' testületétől	5570 „
Kraszna vármegyétől	200 „
Báljövedelemből	527 „
Zilahiaktól	392 „

B. Vesselényi István urtól cserép, zsendely ingyen.

B. Vesselényi Miklós urtól épületfak ingyen.

Mig illy módon lassanként felemelkedett az oskola' épülete, a' tudományok' virágoztatásukra szolgáló magpénz is mind szaporodott. Ugyan is 1816 körül megosztozván az oskola' pénztára az ekklézsiáéval, voltak ekkor az iskolának a' mindjárt elészámílandom alaptőkéji:

B. Inczédi' alapítványából	- - -	800 m. vál. fr.
Kolumbán Jánoséból	- - -	1124 — —
Matólczi Sáráéból	- - -	500 — —
1740 körül b. Vesselényi Ferenczéből	- - - - -	500 — —
Darkó Józseféből	- - - - -	50 — —
A' professori fizetésül adatott must kepe, melly 800 v. for. évenkénti jövedelemnek nézethetik.	- - - - -	400 — —

Öszvesen - 2974 m. vál. fr.

1816-ban a' zilahi ekklézsia az iskolát a' főconsistorium' felügyelése alá ajánlván, úgy hogy az inspectoratushoz az ekklézsia is két tagot választasson, azontúl szépen nevedett alap tőkéje:

A' gr. Korda Zsuzsánna' ajándékából 2200 m. v. f.

A' gr. Tóldalagi Lászlónééből	-	1200 m. v. ftal.
Udvarhelyi Szabó Józseféből	-	240 — —
Baktai István udvarbiróéből	-	960 — —
Szentgyörgyi Imre úr mostani udv. tanácsoséből	- - -	120 — —
A' főconsistorium' segítségével	-	1666% - —
A' Tunyogi Istvánnééből	- -	300 — —
Pataki Ferencz' házával	- - -	500 — —

1839. b. Vesselényi István, Miklós,
ifj. Farkas, és Ferencz urak alapítottak
egy professori cathedrárt 820 v.
r. forint évdíjjal, mellynek tőkéje - 16402 — —

Egy más professori cathedra' a-
lapítására adott a' főconsisto-
rium - - - - - (2400 m. v. f.

Dr. Gyarmathi Sámuel hagyott (2400 — —

Farnas Mihály hagyott - - (900 — —

B. Vesselényi Miklós úr - (10,702 — —

Közelebbirőli alapítványa Redi-
ger urnak - - - - - 600 — —

B. Bánfi László uré - - - - - 480 — —

B. Vesselényi Miklós úr 1200 munkából álló,
's 8—9 ezer m. v. forintot érő könyvtárát ide
hagyta, 's egy 855-ben tett vég rendeletében
24,000 m. forintot hagyott volna, az a' hír. B.
Vesselényi urak egy professori szállás' építését
is ígéri.

Ehhez járul még az Orgovány' testamentu-
ma' nyomán már kiített 1806-beli scalára jö-
vendő 4000 v. r. forint, volt korm. tanácsos
Sebes Antal úr' utódjától.

'S mind ezen kegyes jó téteményeikért b.
Vesselényi és Rediger urak nem követelnek sem-
mi jogot; csak azt tették conditio, sine qua non-
ná, hogy ezentul, a' már 3—4 annyi vidéki-
ből, mint városiból álló, 's felsőbb tudományo-
kat tanító oskolát a' főconsistorium úgy
igazgassa, mint a' többi erdélyi col-
legiumokat, 's nevezetesen a' zilahihoz ha-
sonló szászvárosit.

E' szerint azon oskola, mellynek ezelőtt 24
esztendővel alig vala, hová lehajtani fejét, most
midőn 3 professori cathedra meg van alapítva,
a' 4-dik megalapítására is kész a' Szilágyban
majd minden kebel, ha a' felség' kegyessége is
hozzájárul, a' legszebb jövendővel nézhet szembe.

Szabó György,
zilahi ref. professor.

Felelet

a' Nemzeti Társalkodó' ez évi 89—92, és 98,
99 lapjain lévő felszólításra és észrevételekre.

Az Erdélyi Diaeták' és országos
végzések' harmadik kötetéhez ragasztott Tol-
dalékban elé sorolt irományok' kiadása feltéte-
lesen ajánlatván; eddig elő ki nem adhatását
99 okok gátolták:—a' századikat magában fog-
lalja a' feltétel, melly alatt tétetett az ígélet.
Vajha hazánk' dolgainak esméretétől távolabb ne
vettetének avvagy bár azok, kik hazafiu buz-
gósággal azért valóban szigorognak! Vajha több
hazánkfiai nyujtanak hasonló segítő kezeiket e-
zen küszködésre, az érdeklert Gyűjtemények'
hiányainak pótlására, megjobbítására, kiegészí-
tésére! Csak így lehetne talán valaha az illy ne-
mű irományok' kiadásában rendszert, tervet,
oeconomiát várni; nem pedig attól, ki nagyobb-
bára csupán azokat kívánta köz kézre adni, a'
miket ismét felette sok okok nem csak a' tudó-
soknak, hanem az azok' moly ette poraival,
töredékeivel küszködőknek kezeikből is elvontak,
és mintegy elrejtettek! A' többi érdekes észre-
vételek' fejtegetése igen sokra terjedhetne; és
már ebben is valóban szigoru akadályok nem
egy formán engednek utat és módot az érteke-
ződésre: a' jelen Társalkodó azokat, kiadásainak
rendében, fel nem vehetvén.

Donna Concha.

(Vége.)

„S ki az tehát, kedves gyermekem?“ ismétlé az özvegy. „En hiában találgatom. Senkit sem tudok, ki felé csak mosolyogtál volna is szerelmesen. Ki ő, mondsza!“

Lyánya még mindig hallgatott.

„S egyetlen gyermekemnek semmi bizalma nincs hozzám, hozzám anyjához? E' szörnyűség töled!“

„Megnevezhetem-e?“ felelé végre fél-hallhatóan Donna Concha, „holott még magam sem ismerem őt.“

„S te szereted még is, mint mondád! Isten' szent anyja! mit gondoljak róla!“

„En őt szeretni fogom!“ felelte élénken a lyány. „De te, anyám, kínszasz. Jó, legyen tehát. Mindent megmondok, de aztán ne gúnyoljki 's ne aggódjál miattam, 's ne is eröködj elszakasztani egy gondolattól, melly mélyen vert gyököt lelkem' mélyében. En szeretem azt, ki atyámért boszút áll, 's nekem más jeggyürü nem kell, mint az, mellyet jó atyám viselt. Az ő gyilkosa' 's az én halálos ellenségem' vérébe mártva ez legyen a' nászajándék, mit elfogadjak jegyesem' kezeiből.“

Az anya elsápadt — „Szegény gyermek,“ monda ő, „tartok tőle, így soha senki sem veszen nőül. De még is igazod van: Murviedro nem méltó, hogy a' nap rá süssön. Am ő hatalmas lón, 's felsze a' francziáknak.... ereje 's befolyása igen nagy az országban. — Így jegyesed nem fog találkozni!“

„Ha e' földön nem kapok férjet“ vizonzá, mint előbb, komolyan 's csenddel Donna Concha, „úgy is kész határozatom: kezemet szegény atyám' boszúlójának nyujtom, vagy apáczaftyal fedezendi fejemet.“

Mély csend követé szavai. Donna Laoved-

ra darabig gondolatai között merengett. „Mint-hogy e' ként határozál, nevezek én egyet. Mit itélsz Manzores onokatestvéredről?“

„E' sápadt arczu, tűz nélküli tekintetü szegény emberről, ki szünet nélkül esküszki, hogy szeret? Ó atyám' legközelebbi rokona, 's ha meghalok, igen kényelmesen birtokába juthat vagyonaímnak.“

„Ne értsd őt félre, ki olly lelkiből szeret; hanem fogod-e viszonzozhatni szerelmét?“

„Nem tudom. Anyám, én nem ismerem az érzést, mit ti szerelemnek neveztek; mit én arról beszéltetni hallottam, mit róla könyvekben olvastam 's énekekben daloltak, keblemben nem találtak viszhangra. — Ha van bátorsága, úgy hiszem, még is érzendek' iránta szerelmet.“

Don Manzores még az nap' estvéjén megjelent a' fényes társaságban Donna Laovedrának, 's egy jelre a' Donna Concha körül alakult diszlokört elhagyva, a' jó asszonyt egy mellékszobába követé. „Végre kitudám a' különös gyermek' akaratját, Manzores. Concha kívánatinknak nem szegül ellene, de...“ 'S itt előadá a' feltételt, mit lyánya azon férfi elébe gördített, ki őt nőül akarja venni. Manzores előbb meglepetettnak mutatkozott. „Jól van“ szolt utóbb, „hiszen korábban szabad bémentem volt Murviedro' házához.... ezt újból kieszközölhetem.... Mellyet illetnem kell, a' húrt ismerem.“

Még ez estvé talált, mi előtt a' társaság eloszlott volna, alkalmat Donna Conchával titkon szólni, 's nem titkolá el tőle, hogy birhatására csak távoli reményt nyujtott, de lángzó szerelme eleget teend a' feltételnek; mit keze' elnyerhetésével kapcsolatba tön. „A' gyilkosnak — folytató — bizonynyal el kell esni, de erre időt kell engedned.... csak csel által sikerülhet, 's kedvező pillanatra kell várni.“

„Csak csel által?“ vizonzá Donna Concha.

„De hát hogy különben? Ó soha sem lép ki feles számu kíséret nélkül. Csak az az egész

dolog, hogy bizalmát nyerjem meg, 's né legyen előtte gyanus; így válik lehetővé, elérni célomat, melly nekem olly becses, 's egyszersmind csak ez úton kerülhetem ki számos baráta' boszúját is, kik különben nem hagynának drága kincsem' birtokában nyugodtan; méreg fogja őt elébb állítani, 's én minden gyanútól ment leszek."

„Pfüj bátya!“ kiálta Donna Concha. „A' boszúnak nyilvánosnak kell lenni, folyni kell a' gyilkos vérenek: mire valók lennének különben golyó 's kardvas? A' méreg csak a' gyáváknál teszen szolgálatot. El, el... soha sem leendesz férjem!“

„Hogyan, szép húgom, őt elejteni? Valóban halálomat akarod; nem boldogságomat.“

„Gondolám; van bátorságod, bátya! De a' tervezted gyilkosságot pénzzel is végre leheté hajtani, 's pedig épen azon erszényből, mit ama' boldogtalan epezető napon ő doba előnkbe. Menj, ne étesd meg őt. Előttöm úgy sem válnék semmi hasznodra. Becsülnöm kell azon férfit, kinek nevét viselendem.“

Concha őt azon helyt hagyá, 's a' tánczosok' tarka körébe végyült. Vidám érzés tükröződött vonásin, hasonlatos ahhoz, melly élveit akkor adja ízlenünk, ha valamelly veszélyt szerencsésén kikerülénk. Don Manzóres zavarodottan suhant ki, 's több heléig nem mutatkozék Donna' Laovedra' házában.

A' beszéd, bátyjával, mély hatást tön az ifju lyánka' lelkére. Atlátá, hogy a' világ, mellyben élt; milly idegen osztózni szilárd határzatában; 's kétlé, hogy találkozzék valaki, őt értő, 's boszúszomját magáévá teendő. — „Látom“ szólt gyakorta, magányos óráiban; „jövöm monostor leend, boszúdom messze, messze jövőben tán csak az ég!“

Azonban illy önmegadásai' 's. türelme' gondolatai ellen mindanynyiszor fellázadt; mi lelkében élt, fiatal tüze. Anyja mindig igyekezett, lyánnya' lobogó boszúvágyát csilapítani, 's

e' végre legbiztosb eszköznek gondolá a' társasélet' szórakozásait, örömit. Eddig a' két némben csak nem mindig magába zárkozottan élt; 's időtöltésök szinte csak kevés barátaik' 's rokonaik' látogatásában határozódott. Ne találkoznék-e Jaënben vagy a' szomszédos vidékben férfiu, kinek bátorsága 's szerelmetes lénye Donna Concha' lelkére hatással legyen, jótékonyal? Donna Laovedra, 's léánya Don Caesar' halála óta, ki olly borzasztó módon vezett el ottan, nem valának mezei lakjok felé. Mindennemü előkészület, melly akkor Donna Concha' névinnepére intéztetett, ugyan azon állapotban maradt, 's most ez innepélyes nap viszont közelgett. Donna Laovedra azt ez alkalommal fel akará tartani, 's kérte léányát, ne kerülje tovább a' helyet, mellyben annyi boldog napot töltöttek, 's nyugodják meg azon, hogy mezei birtokuk felett, melly korábban csaknem folytonos családinnep' tanúja vala, derüljön fel viszont az öröm' napja. Donna Concha nem engedheté anyját hiában kérni, 's megegyezett benne, hogy névnapját mezei jószágokon inneeljék meg. —

Az innep előtti este anya 's lyány oda menének. Midőn Donna Concha lábaival a' küszöböt illete, a' ma 's azon nap közt lefolyt évek, mellynek leáldozó napja atyja' véres tetteit látta; hirtelen eltűntek, 's mi akkoron atyját 's őt érte, legkevésbbé sem enyészetten egész borzasztóságában lebegett lelke' szemei előtt. Szive nyugtalanul dobogott, a' vér majd nem kirepeszté ereit; füleiben mind csak a' „boszú“ szó csengett. Azonban éjét csendesen alvát, minthogy az út kifárasztotta. Midőn reggel felébredett, a' nap' fény sugarai köszönték, 's vidáman szökött fel ágyából. Drága, fehér selyemköntöse — anyja' ajándéka — is befolyhatott kedélye' derítésére; gondosan megnézegeté magát tükrében, 's némi önelégedéssel mondhatá el, hogy szép, de még is gyöngé borzadás futá át,

mikor szobalyánya megjegyzé, hogy csak myrtus koszorú — 's úgy néz ki, mintegy menyasszony.

A' vendégek egybegyülekezve voltak. Manzores, a' gondos bátya, legutójjára — szokottnál halványabban 's sápadtabban — jelent meg, helyesebben: rohant bé a' terembe. „Nem tudják Kegyetek, mi történt az éjjel?“ riadá béléptekor.

Valamennyin a' körötte alakult hírsovár (neugierig) koszorúba fonódtak.

„A' félelmes Horqueto ez éjen Murviedro' várára rohant, 's mindeniből ki fosztá, daczolva a' körülményen, melly szerint Murviedro az előtt néhány órával haza érkezett volt; mint látszik, az útonálló rablók kevésbbé féltek tőle, mint az emberséges emberek. Murviedro megtestesült ördöggént küzdött ellenök, 's némelylyek azt beszélik, hogy elesett, mások, hogy szaladás által menekvék meg. Az egész környék rémülésben, 's résen áll; mindenfelé rebegésben vannak Horqueto, 's félelmes haramia bandája miatt.“

Donna Laovedra szembetűnőleg iparkodva ura maradni rémületének, kérdé: „Valljon merészkedne-e ő ránk ütni, illy népes gyülekezetre?“

„Mit nem mer Horqueto?“ Vala rokonának nem nagy vigaszt adó felelete. „De én Jáënből egy csapat francia katonaságot eszközöltem ki védelmünkre.“

Donna Concha szóttan hallgatá, 's örömitas részvéttel gondolt a' haramiára, a' mindenkítől rettegettre, ki halálos ellenfele Murviedro' várát kizsákmányolá, 's tán törét is az áruló kebelbe döfé.

„Reményelem azonban“ szólt folytatólag Manzores, „nines okunk félni; társaságunk nagyobb, mint sem Donna Laovedra' jószágára ütni komolyan eszébe is juthatna Horquetonak, 's különben is merőben hallatlan volna ugyanazon vidéken illy rövid idő alatt két merény...“

„Ki fél jelenleg itt?“ esék szavába harsá-

nyan Donna Concha. „Részemről én nem rettegek, hogy ama' haramiák ártalmamra legyenek. Ők Murviedro' várát kifoszták, 's őt magátán le is szúrák: ÉLJEN HORQUETO!“

„Sennora!“ kiálta álmélattal egy vendég.

„Bocsánat,“ felelé nyugalommal Donna Concha. „Én Don Caesar de Laovedra' lyánya vagyok, 's atyámat hol Kegyed áll, láttam elvézteni.“

Az emlékezet' hatalma új erőt vőn rajta, 's majd ájultan rogyott egy székre. Azonban csak hamar rendbe szedé magát, 's kellemes vidorsággal diszité az ünnepélyt.

Parancsára azonban minden hűbéres pórok 's munkások a' gyárookban, miket Don Laovedra alapított, az udvar körül maradtak, 's az est' békőszöntésekor a' kapun belőli gyeptéren tánczra kerekedtek. Maga Donna Concha is, ki két év óta nem tánczolt, mintha az elmulasztottat kipótolni akará, egy ifju kérését sem tagadta meg, ki tánczra szólította. Zajos zene harsant minden felől a' kertben, 's élénk öröm uralkodott a' teremek' mindenikében.

Egyszerre azonban szolgák rohantak a' tánczterembe, 's „Horqueto!“ riadának. A' zene elnémult.

„Horqueto!“ viszonzák a' tánczosok, 's zavarodva néztek körül. „De hol, hol van ő?“

„A' kerten át egyenesen ide tart,“ felelé reszketve a' gondviselő. „Emberei közül egy át mászván a' falon, a' kaput feltárta.“

„Fegyverre!“ kiálta a' halvány Manzores, a' kissé most is reszkető, 's néhány ifju kíséretében kisetett. Minden vendég nyomult ki az ajtókon, 's éppen e' pillanatban életünének Horqueto' fegyveresei. Megettök jött maga a' haramia kapitány.

Horqueto' szép, ifju vala; izletes öltözet emelé ideli, magas termetét. Vonásai lelkesek, 's 's finom fekete bajusza 's szakála, mellyek ajkait körül árnyazák, tekintetének férfias komoly-

ságot is adtak. Bátorság 's elszántság villantak át éjszín szemein, 's egész valója erre mutatott.

Lénye okozá-e, vagy a gyűrű, mely jobbján tündöklött? Donna Concha, ki néhány vendéggel a' teremben maradt, ellen állhatlanul vonszódott hozzá, 's alig vevé észre, hogy anyja majd öntudatlan térdelt Horqueto előtt. Ő csak őt, csupán Horquetot látta.

Horqueto mohón tekintett a' drága, ezüst edényekre, súlyos gyertyatartókra, 's a' drágaságokra, mellyek előtte heverték. Remültében ugyan is sok dáma önként letépé magáról ékszerreit. Azonban fekete, tüzteljes szemei egyszerre elakadtak Donna Conchán, az elfogulatlan, szépsége' teljes fényében előtte állón. Halászápadt 's rémület miatt elképedt női arczokhoz szokott szemeit nem győzé legeltetni a' nemes, fiatal vonásokon, szépségen, e' dicső szemeken 's a' méltósággal 's fenséggel teljes e' tünneményen. Donna Concha azon varázs hatást látszott tenni rá nézve, mellyet maga tapasztalt megpillantásakor.

„Nem!“ szolt végre Horqueto, „semmi sem kell, csak csupán ő! Csupán csak ő!“ viszonzá még egyszer, 's mellére kulcsolva kezeit, elébe térdelt, 's feje áhítatosan süllyedt le, mint ha szent előtt térdeple.

„E' gyűrűt újamra, 's tiéd vagyok!“ szolt félhallhatóan, 's csak alig bírva lélegzeni Don Caesar' lyánya.

„E' gyűrűt?“ kérdé amaz derülten.

„Igen, ha olly újról vonád le, melly többé nem fog motszanni.“

„Murviedrot szurám le. A' semmire kellő derekasan védelmezé magát; de hála szentséges védnőmnek! végre buknia kellett.“

„Tiéd vagyok! Jer!“

„Gyermekek, gyermekek!“ sikolta Donna Laovedra rémítő fájdalomában.

„Szegény anyám! Tudod fogadásomat!“

„De,“ szolt anyja, utósó erejét összeszedve, „de ha már neje van?“

Donna Concha össze borzadt. — „határozásom,“ szolt halkán 's reszketve, azon esetre is kész. Mi előtt a' nap nyugalomra száll, névinnepi ajándékodat, e' gazdag, selyem öltözetet klastromi öltözzel cserélem fel.“

„Nincs nekem nőm,“ kiáltá Horqueto magán kívül — életében tán most legelébb — az öröm miatt.

„Úgy jer!“ szola Donna Concha. „Ne sírj jó anyám!“ tevé hozzá, 's az özvegy' kezeit csókok' özönével borítá. „Gyermekek nem lesz szerencsétlen, mert tudd meg: én őt szeretem. Csak néhány percz óta tudom, mi a' szerelem. De nevünk' becsületéért kérek, e' titkot soha, soha el ne árulják ajkaid. Mond: Horqueto elragadt.“

„Mit teszek is!“ szolt közbe a' haramia, 's karjaira ragadván, villámként oda lön.

(Németből)

M. M.

Csalódás.

Mondják: hogy édes
A' nyugalom,
A' lányi szende
Szűz halmokon.
Én rá hajoltam
Reménytele,
'S nyugalmam végkép
Elröppene.

Mondják: hogy éden'
Virágirul
Szedett cukor hull
Kis ajkirul.

Czukor helyett én
Mérget lelék,
Emésztő lángja
Szivemben ég.

Mondják: szemének

Szent fényiben,

A' meny diszelgne

Fölségiben.

Üdvért könyörgék

E' menybe fel

És kárhoyzattal

Távoztam el.

A' lány' körében

Sötét leve

Örömvilágom'

Derült ege.

'S ah! még is őt én

Olly végtelen

'S kimondhatatlan

Mért szeretem?!

Medgyes Lajos.

Literaturai Jelentés.

Idősebb és ifjabb Tiltsch, helybeli könyv-
árusoknál megszerezhető nyugalmazott táborna-
gyi helytartó Lenk Ignác urnak következő
című munkája:

**SIEBENBÜRGENS geographisch-,
topographisch-, statistisch-, hydrogra-
phisch- und orographisches LEXICON,**
mittelst eines Versuches seiner Landkarten-Bes-
chreibung bearbeitet und alphabetisch geordnet,
in welcher

alle Städte, Märkte, Dörfer, Prädien, Pässe, die po-
litische Landes-eintheilung, die Gespanschaften, Dis-
trichte, Stühle, Filialstühle und Bezirke; aus der Oro-
graphie: alle Höhenzüge, Höhenarme, Höhenzweige,

Segmental-Höhenzweige, alle einzelnen Berge und Ge-
birge; aus der Hydrographie: alle Haupt- und Filial-
flüsse, alle Segmentalwässer, alle Filialbäche, jeder
einzelne, kleinste Bach; die geographische Lage und
Größe des Landes; alle daraus resultirenden geogra-
phischen und trigonometrischen Berechnungen; die
Flächeninhalte des Landes überhaupt, und getheilt in
das Land der Ungarn, der Sekler und Sachsen, der
Gespanschaften, Districte und Stühle, der Haupt- und
Segmentalflussgebiete; die im Lande gelieferten Schlach-
ten, überhaupt alle in einer guten Landkarte er-
scheinenden Zeichen, endlich in statistischer Hinsicht
auch alles dasjenige davon auf das umständlichste el-
klärt zu finden was die Länderkarten nicht zu enthal-
ten pflegen, worunter auch die örtlich-geschichtlichen
Merkwürdigkeiten aufgenommen sind.

Von

Ignaz Lenk von Treuenfeld, k. k.
General-Feldmarschall-Lieutenant im Pension-
stande.

Erster Band: A—F. Zweyter Band: G—L.

Dritter Band: M—R. Vierter Band: S—Z.

Wien. Gedruckt bey Anton Strausz's sel.
Witwe. 1839.

Erdély' ezen geographiai, topographiai, sta-
tisticai, hydrographiai 's orographiai Lexicona,
mint a' fennebbiekből is látható, négy, nagy
8-ad rétű kötetből áll. Az első XIV és 392 lap-
ra terjed; a' második, 456-ra; a' harmadik,
423-ra; a' negyedik, 478-ra. Ára az egész mun-
kának 12 ft. ezüst pénzben.

Hazánkról a' közelebbi időben több rend-
beli föld-, történetirási 's statistikai munkák je-
lentek meg német nyelven. Vajha mindenikben
mindenütt szoros részrehajlatlanság és illő ala-
posság mutatkoznék dolgozója' részéről! De az
alaposság' hiánya nálunk nem mindig csak író'
hibája; aztán még távol állunk azon kortól,
mellyben Erdélynek kielégítő geographiáját, his-
toriáját és statisticiáját megírhatni és adhatni; 's
azért még most köszönettel kell fogadnunk né-
melly illy nemű munkát, ha fogyatkozásoktól nem
ment is.

Szerkesztőség.